

UNDER VOLDSOMT PRESS: De ledende finske politikere var under et voldsomt press under vinterkrigen og i månedene deretter. President Kallio ble et offer for dette presset. Han ble rammet av flere slag utover høsten 1940 og måtte si fra seg presidentembetet. Statsminister Rytö ble valgt som hans etterfølger. Kvelden før Rytös innsettelse 19. desember inspiserte Kallio, som bildet viser, et æreskompagni på jernbanestasjonen i Helsingfors på vei til sitt hjemsted. Sekunder etter at bildet ble tatt ble Kallio rammet av et nytt slag og døde i armene til marskalk Mannerheim som sees til venstre for presidenten. (NTB-arkiv)

Isolert Finland under press

Finland var et sentralt tema da Hitler og utenriksminister Molotov møttes i Berlin i november 1940 for å drøfte praktiseringen av ikke-

angrepspakten mellom Sovjetunionen og Tyskland og den tilhørende hemmelige avtalen om oppdeling av Europa i interessesfærer.

Moskva ble urolig da det i september ble inngått en tysk-finsk avtale om transitte av tyske tropper og krigsmateriell gjennom Finland til Kirkenes.

Av Ivar Johansen, NTB

Sovjet-regjeringen betraktet Finland som tilhørende sin interessesfære og fryktet nå tysk innflytelse i landet. Frykten var vel begrunnet, og Molotov dro hjem fra Berlin uten å ha fått de forsikringer fra tyskerne som han ønsket. Hitler på sin side fikk ikke noe svar på sine spørsmål til Molotov om Sovjet hadde planer om å anerkjenne Finland, slik det tidligere på året hadde gjort med de baltiske statene.

Aggressiv politikk

Sovjetunionen førte en meget aggressiv og hard politikk overfor Finland etter at vinterkrigen var slutt i mars. Det ble satt fram en rekke krav fra Moskva som gikk utover de harde vilkårene som var fastsatt i fredsavtalen. Finland ble nektet å inngå et forsvarsforbund med Sverige og måtte gå med på transitte av sovjet-tropper med jernbane fra Leningrad til Hangö. Finnene måtte også gå med på å demilitarisere Ålandsøyene.

Finland blir isolert

Fredsavtalen og Moskvas oppfølging av den økte Finlands iso-

lasjon og avhengighet av Sovjetunionen. Landets stilling ble ytterligere forverret etter at Tyskland hadde besatt Norge helt opp til Ishavet. I denne situasjonen la Moskva fram forslag om at Sovjetunionen skulle få konsesjon på drift av de krigsviktige nikkelgruvene i Petsamo i Nord-Finland, en konsesjon som da var innehatt av et britisk-kanadisk selskap.

Delikat sak

Det var en politisk meget delikat sak, da nikkel var sterkt etterspurt av alle krigførende land, ikke minst Tyskland. Denne saken klarte finnene å trenere, men den bidro til å øke den gjensidige mistenksomheten mellom Moskva og Helsingfors.

I tillegg til dette la Moskva press på finnene ved si opp handelsavtalen mellom de to land fra årsskiftet. De blandet seg også inn i indre finske forhold, blant annet ved å kreve at den sosialdemokratiske lederen, Vainö Tanner, skulle gå ut av regjeringen. Og da det skulle velges ny president i landet etter president Kallios sykdom og død i desember, meddelte Molotov at Moskva ikke kunne godta en rekke kandidater, blant dem marskalk Mannerheim og Tanner.

Panikkstemning

Det sovjetiske presset, ofte ledsaget av truende språk både i sovjetisk presse og fra offisielt hold, skapte uro og bekymring i Finn-

50 ÅR ETTER

land. Stemningen ble nesten panikkartet etter at Sovjetunionen okkuperte de tre baltiske statene og innlemmet dem i Sovjetunionen i juni.

I landets stadig mer isolerte og utsatte stilling ble det etter hvert flere i Finlands politiske og militære ledelse som så støtte fra Tyskland som den eneste realistiske mulighet for å forhindre et nytt sovjetisk angrep.

Godtok transitte

Da tyskerne høsten 1940 la fram et tilbud om våpenleveranser for 50 millioner riksmark mot at finnene ga tillatelse til transitte av tyske tropper til Kirkenes, ble dette akseptert av finnene. Det var bare en meget liten krets av finske politikere og militære som tok dene beslutningen — avtalen ble lagt fram for regjeringen og riksdagen først etter at tyske tropper var på finsk jord. Det var en skjebnesvanger beslutning som skulle vise seg å bli innledningen til et stadig nærmere finsk-tysk samarbeid.